

URZĄD ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

RAPORT

dotyczący stosowania art. 36a ust. 2 ustawy Pzp

Warszawa, 2018 r.

Spis treści:

I.	Wybór zagadnień do analizy	3
II.	Metodyka doboru próby zamówień poddanych analizie	6
III.	Zakres podmiotowy i przedmiotowy analizy	7
IV.	Wyniki przeprowadzonej analizy	8
	IV.1. Dane ogólne dotyczące postępowań poddanych analizie	8
	IV.2. Przykłady części zamówienia, których dotyczy ograniczenie podwykonawstwa	15
	IV.3. Naruszenia dotyczące art. 36a ust. 2 ustawy Pzp wykazane w kontroli uprzedniej	17
V.	Wnioski i podsumowanie	18

I. Wybór zagadnień do analizy.

Zgodnie z treścią art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1986 z późn. zm., dalej: „ustawa Pzp”) zamawiający może zastrzec obowiązek osobistego wykonania przez wykonawcę:

- 1) kluczowych części zamówienia na roboty budowlane lub usługi;
- 2) prac związanych z rozmieszczeniem i instalacją, w ramach zamówienia na dostawy.

Jednocześnie, powyższy przepis pozostaje w związku z art. 36a ust. 1 ustawy Pzp, który stanowi, że wykonawca może powierzyć wykonanie części zamówienia podwykonawcy.

Przepis art. 36a ust. 2 ustawy Pzp został wprowadzony ustawą z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1473, dalej: „ustawa nowelizująca”). Jak wskazano w uzasadnieniu do ustawy nowelizującej¹, regulacja ta stanowi wyjątek od ogólnej zasady wyrażonej w art. 36a ust. 1 ustawy Pzp, gwarantującej swobodę w powierzaniu podwykonawcom wykonania części zamówienia, którego celem jest przede wszystkim zapewnienie prawidłowej realizacji zamówienia bezpośrednio przez wykonawcę zweryfikowanego w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Dopuszczalność ograniczenia podwykonawstwa znajduje swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w prawie unijnym, w art. 63 ust. 2 dyrektywy PE i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz.Urz.UE.L Nr 94, str. 65), jak również została ona potwierdzona przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości (m.in. w wyroku z dnia 18 marca 2004 r. w sprawie C-314/01 Siemens AG przeciwko Arge).

W ww. uzasadnieniu do ustawy nowelizującej wskazano, iż proponuje się przyznanie zamawiającym uprawnienia do nałożenia na wykonawcę obowiązku osobistego (co w przypadku wykonawców będących osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej należy rozumieć, jako własnymi siłami) wykonania kluczowych części zamówienia na roboty budowlane lub usługi albo prac związanych z rozmieszczeniem lub instalacją w przypadku dostaw (art. 36a ust. 2 ustawy Pzp). Podkreślono także, iż objęcie projektowanym przepisem całości zamówień na dostawy nie jest uzasadnione, bowiem przedmiotem dostaw mogą być tak świadczenia skomplikowane i specjalistyczne, jak i proste, np. zamówienia na dostawy materiałów biurowych, a wprowadzenie możliwości zastrzeżenia wykonania części dostawy osobiście przez wykonawcę może skutkować istotnym ograniczeniem konkurencji i ograniczeniem

¹ Dostępne na stronie internetowej: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=1179>

kręgu wykonawców wyłącznie do producentów przedmiotu dostawy, gdy obecnie tego rodzaju zamówienia są zazwyczaj realizowane przez pośredników.

Zdaniem autorów uzasadnienia, zaproponowana regulacja stanowi wyważony kompromis pomiędzy swobodą wykonawcy w zakresie zlecenia podwykonawstwa zamówienia publicznego, a ochroną interesów zamawiającego, dotyczących zapewnienia realizacji kluczowych części zamówienia bezpośrednio przez wykonawcę, którego niezbędny do realizacji zamówienia potencjał, zasoby, doświadczenie i inne warunki zostały potwierdzone w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

Należy zauważyć, iż w okresie obowiązywania przepisu art. 36a ust. 2 ustawy Pzp, wykształciła się pewna praktyka interpretacji poszczególnych przesłanek jego zastosowania, które ustawodawca precyzuje w art. 36a ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy Pzp. Przede wszystkim, należy zwrócić uwagę na różnice pod względem rodzaju zamówienia w odniesieniu do zakresu zastrzeżenia osobistego wykonawstwa. W przypadku bowiem, gdy przedmiotem zamówienia są roboty budowlane lub usługi, zgodnie z art. 36a ust. 2 pkt 1 ustawy Pzp, zamawiający może zastrzec obowiązek osobistego wykonania przez wykonawcę kluczowych części zamówienia. Z kolei w przypadku, gdy przedmiotem zamówienia są dostawy, zastrzeżenie to może dotyczyć wyłącznie prac związanych z rozmieszczeniem i instalacją.

W odniesieniu do dopuszczalności wprowadzenia zastrzeżenia, o którym mowa w art. 36a ust. 2 pkt 1 ustawy Pzp, podstawowe znaczenie posiada kwestia interpretacji pojęcia „kluczowych części zamówienia”. Wyrażenie to nie znajduje swojej definicji legalnej w treści ustawy Pzp, dlatego też jego konkretyzacja dokonywana jest w ramach poszczególnych postępowań, w odniesieniu do danego przedmiotu zamówienia. Jak wskazano w wyroku Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 23 czerwca 2017 r., sygn. KIO 1117/17, *zgodnie z art. 36a ust. 2 pkt 1 ZamPublU, Zamawiający może zastrzec obowiązek osobistego wykonania przez wykonawcę kluczowych części zamówienia na roboty budowlane lub usługi. Trafnie zauważył Zamawiający, że w świetle ww. przepisu jedynym warunkiem koniecznym takiego zastrzeżenia jest to, aby dotyczyło ono kluczowych części zamówienia. Odwołujący nie zakwestionował, że wykonanie przywołanej przez niego dokumentacji projektowej stanowi kluczową część zamówienia. To w konsekwencji oznacza, że podstawowy warunek dopuszczalności zastrzeżenia osobistego wykonania został w niniejszej sprawie spełniony.*

W doktrynie wskazuje się z kolei:

W praktyce przyjmuje się, iż ustalenie kluczowych części zamówienia musi następować ad casum. Będą to bowiem najważniejsze elementy zamówienia, mające największe znaczenie dla zamawiającego w konkretnych okolicznościach. Zamawiający tym

samym nie może poprzestać na poinformowaniu o obowiązku osobistego wykonania kluczowych części zamówienia, ale musi wskazać te części, które uważa za kluczowe. W SIWZ co prawda nie musi zostać zawarte uzasadnienie i wskazanie przyczyn, dla których dane części zamówienia zostały wybrane jako kluczowe, to jednak wybór nie może być dokonany w oderwaniu od specyfiki danego zamówienia i obiektywnych potrzeb zamawiającego².

Również w odniesieniu do przesłanki, o której mowa w art. 36a ust. 2 pkt 2 ustawy Pzp należy stwierdzić, iż określenie prac związanych z rozmieszczeniem i instalacją następuje w związku z konkretnym zamówieniem i jego przedmiotem.

Jednocześnie wskazać należy, iż zgodnie z przepisem art. 36 ust. 2 pkt 10 ustawy Pzp, w przypadku gdy przepisy ustawy nie stanowią inaczej, specyfikacja istotnych warunków zamówienia zawiera również informację o obowiązku osobistego wykonania przez wykonawcę kluczowych części zamówienia, jeżeli zamawiający dokonuje takiego zastrzeżenia zgodnie z art. 36a ust. 2 ustawy Pzp.

W kontekście omówionego powyżej *ratio legis* wprowadzenia przepisu art. 36a ust. 2 do ustawy Pzp oraz praktyki interpretacyjnej jego dotyczącej, Prezes Urzędu Zamówień Publicznych uznał za zasadne przeprowadzenie analizy zastosowania tej regulacji przez zamawiających, przede wszystkim pod względem tego, jak często zamawiający wykorzystują instytucję ograniczenia podwykonawstwa w prowadzonych przez siebie postępowaniach o udzielenie zamówienia, jak również – jakiego typu zadania zamawiający zastrzegają do osobistego wykonania przez wykonawców.

² M. Jaworska (red.), *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, Warszawa 2018, komentarz do art. 36a ustawy Pzp, System Informacji Prawnej Legalis.

II. Metodyka doboru próby zamówień poddanych analizie.

Podstawę przeprowadzenia analizy dotyczącej obszaru stosowania art. 36a ust. 2 ustawy Pzp stanowiły dane zawarte w protokołach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, które podlegały obowiązkowej kontroli uprzedniej, tj. jeżeli wartość zamówienia albo umowy ramowej dla:

- 1) **robót budowlanych** – jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty **20 000 000 euro**;
- 2) **dostaw lub usług** – jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty **10 000 000 euro**.

Analiza objęła protokoły z kontroli uprzedniej dotyczące postępowań kontrolnych zakończonych w okresie 1 września 2017 r. – 31 sierpnia 2018 r.

W ww. okresie zakończono 228 kontroli uprzednich, z których sporządzono protokoły.

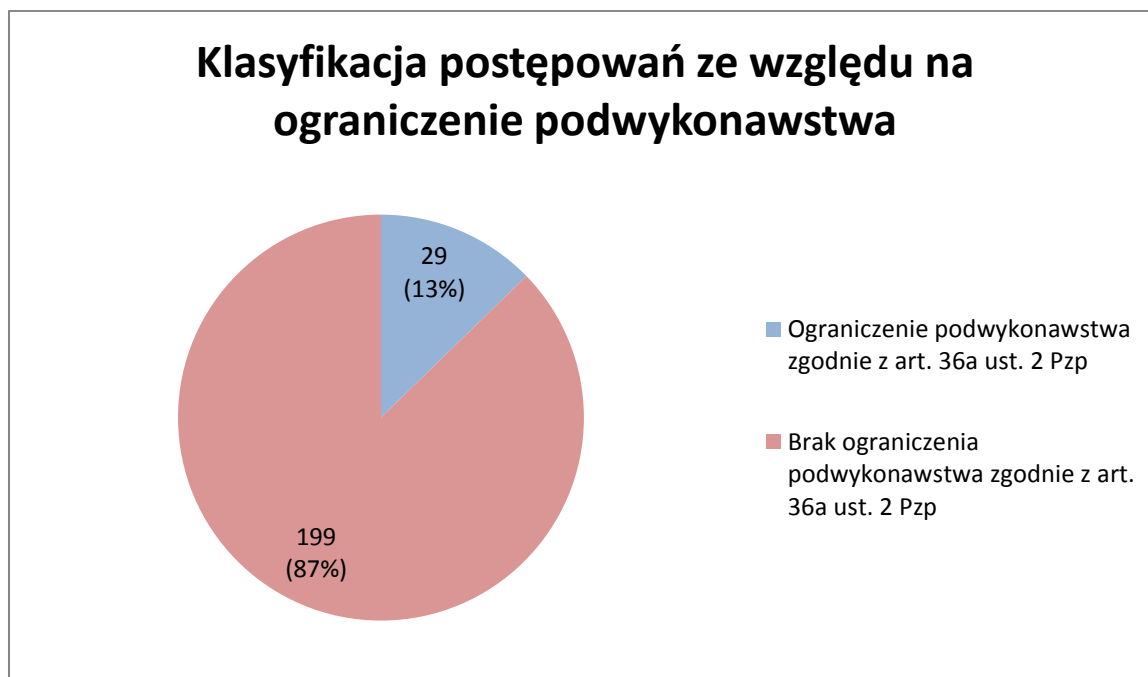
III. Zakres podmiotowy i przedmiotowy analizy.

Zakres podmiotowy analizy nie był ukierunkowany na określoną grupę zamawiających i w efekcie objął różne typy zamawiających. Z kolei przedmiot zamówienia, jaki podlegał analizie stanowiły usługi, dostawy, jak i roboty budowlane, zarówno w reżimie klasycznym, jak i sektorowym. Zasadniczym celem prowadzonej analizy było zbadanie, jak często zamawiający zastrzegają obowiązek osobistego wykonania przez wykonawcę kluczowych części zamówienia na roboty budowlane lub usługi oraz prac związanych z rozmieszczeniem i instalacją, w ramach zamówienia na dostawy, jak również przedstawienie przykładowych zadań i prac, których dotyczyło ograniczenie podwykonawstwa. Rezultaty badania zawierają informacje dla innych zamawiających w zakresie stosowania instytucji z art. 36a ust. 2 ustawy Pzp.

IV. Wyniki przeprowadzonej analizy.

IV.1. Dane ogólne dotyczące postępowań poddanych analizie.

Wśród 228 postępowań poddanych analizie, w 29 z nich zamawiający przewidzieli ograniczenie podwykonawstwa na podstawie art. 36a ust. 2 ustawy Pzp, w zaś w 199 postępowaniach podwykonawstwo nie zostało ograniczone. [Rys. 1]

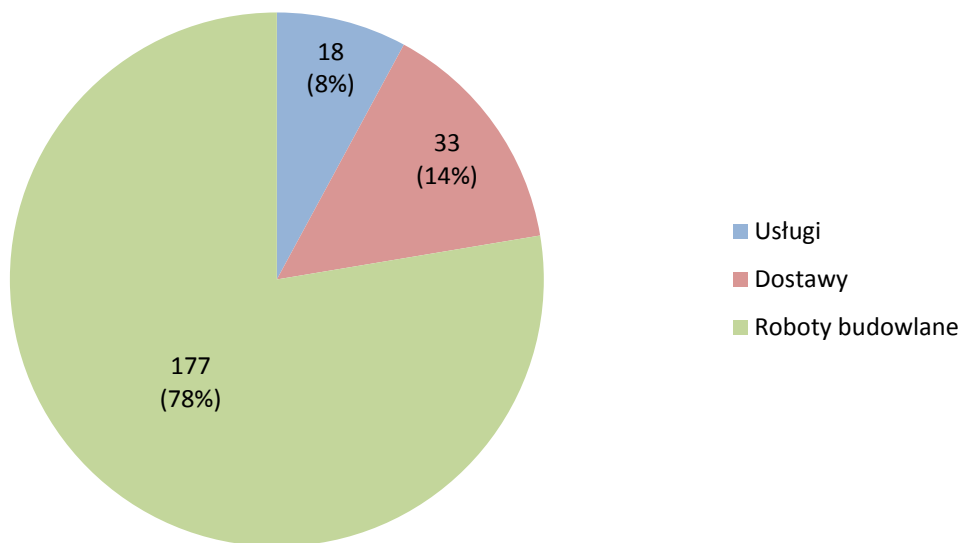

Rys. 1

Biorąc pod uwagę rodzaj zamówienia, klasyfikacja postępowań ze względu na ograniczenie podwykonawstwa kształtowała się następująco:

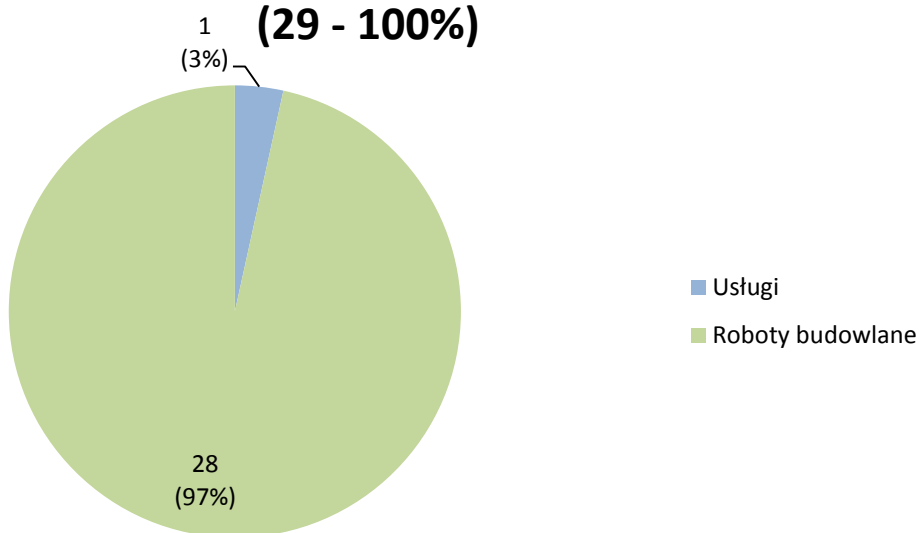
- 1) wśród wszystkich przeanalizowanych postępowań, usługi były przedmiotem zamówienia w 18 postępowaniach (8%), dostawy – w 33 postępowaniach (14%), zaś roboty budowlane – w 177 postępowaniach (78%); [Rys. 2]
- 2) wśród postępowań, w których ograniczono podwykonawstwo (29), usługi stanowiły przedmiot zamówienia w 1 przypadku (3%), dostawy w żadnym przypadku, zaś roboty budowlane – w 28 przypadkach (97%); [Rys. 3]
- 3) wśród postępowań, w których nie ograniczono podwykonawstwa (199), usługi stanowiły przedmiot zamówienia w 17 przypadkach (8%), dostawy w 33 przypadkach (17%), zaś roboty budowlane – w 149 przypadkach (75%). [Rys. 4]

Klasyfikacja postępowań ze względu na rodzaj zamówienia (228 - 100%)

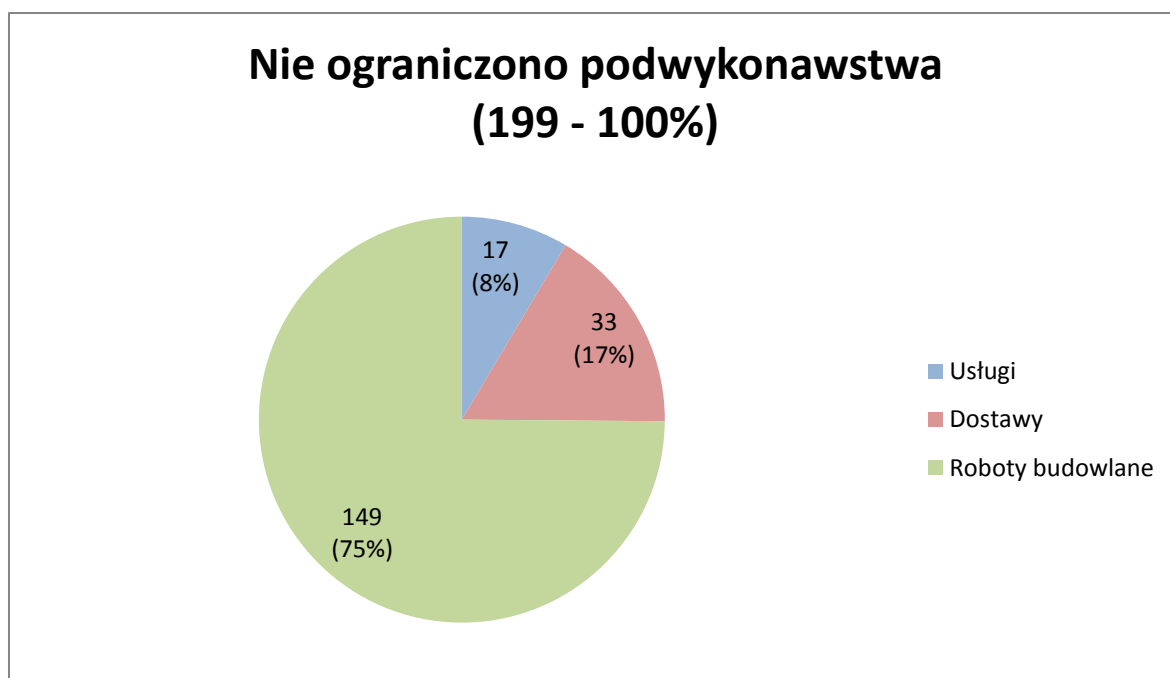

Rys. 2

Ograniczono podwykonawstwo (29 - 100%)

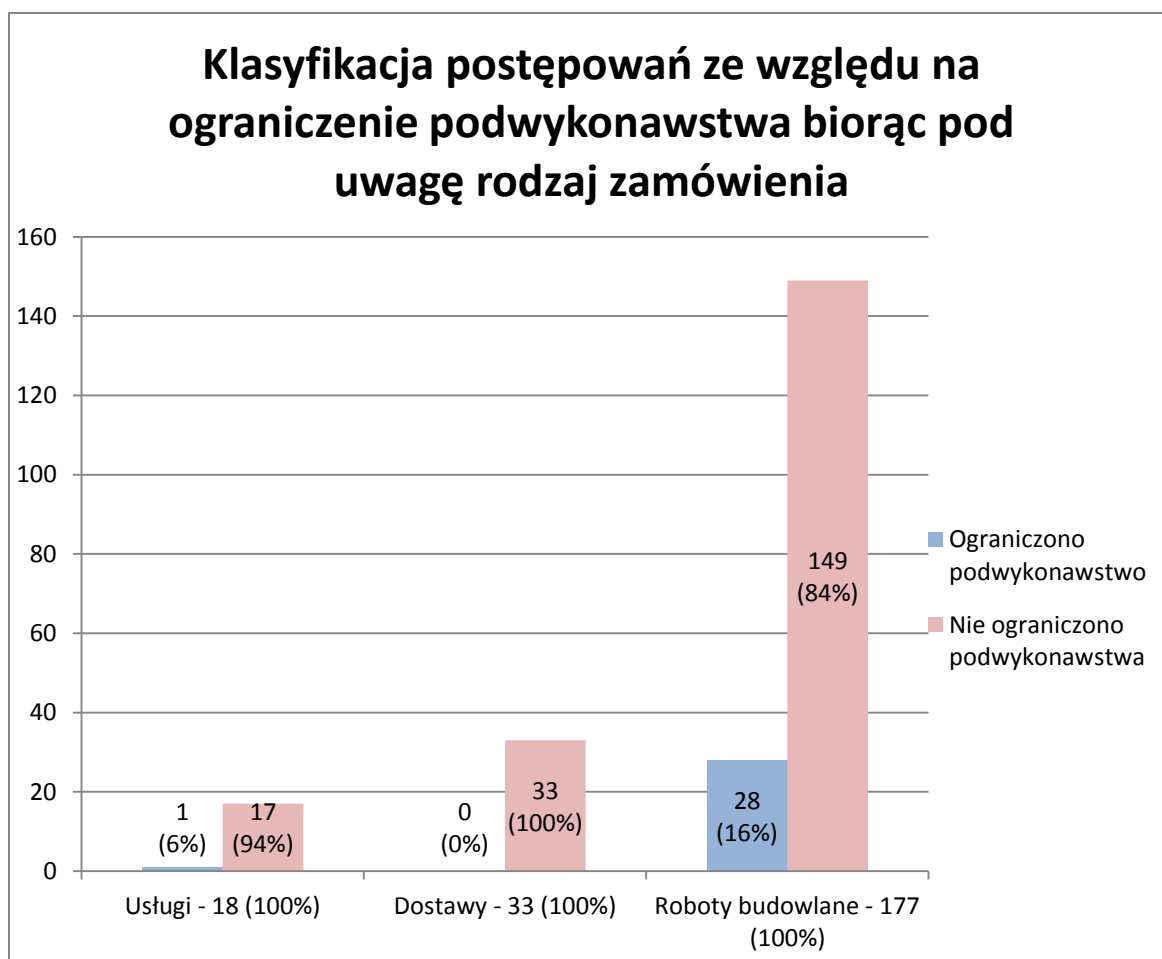
Rys. 3

Rys. 4

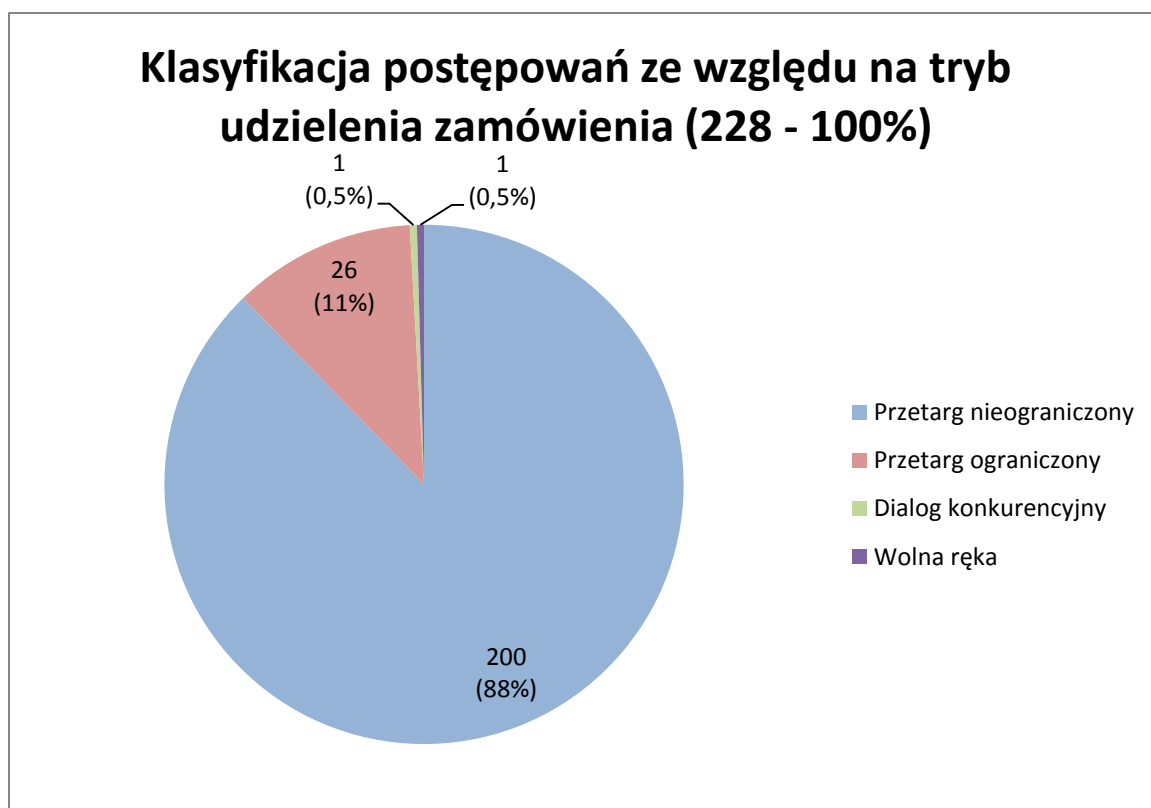
Analizując rozkład postępowań w których ograniczono oraz nie ograniczono podwykonawstwa ze względu na rodzaj zamówienia, klasyfikacja będzie przedstawiać się następująco: [Rys. 5]

- 1) w 18 postępowaniach, w których przedmiotem zamówienia były usługi, podwykonawstwo ograniczono w jednym przypadku (6%), nie dokonano zaś ograniczenia w 17 przypadkach (94%);
- 2) w 33 postępowaniach, w których przedmiotem zamówienia były dostawy, podwykonawstwo nie zostało ograniczone w żadnym przypadku (0%), tym samym nie dokonano ograniczenia we wszystkich 33 przypadkach (100%);
- 3) w 177 postępowaniach, w których przedmiotem zamówienia były roboty budowlane, podwykonawstwo ograniczono w 28 przypadkach (16%), nie dokonano zaś ograniczenia w 149 przypadkach (84%).

Rys. 5

Z kolei biorąc pod uwagę tryb udzielenia zamówienia, należy wskazać, iż wśród wszystkich 228 postępowań poddanych analizie, w 200 przypadkach (88%) postępowanie było prowadzone w trybie przetargu nieograniczonego; w 26 przypadkach (11%) – w trybie przetargu ograniczonego; w jednym przypadku (0,5%) – w trybie z wolnej ręki oraz również w jednym przypadku (0,5%) – w trybie dialogu konkurencyjnego. [Rys. 6]

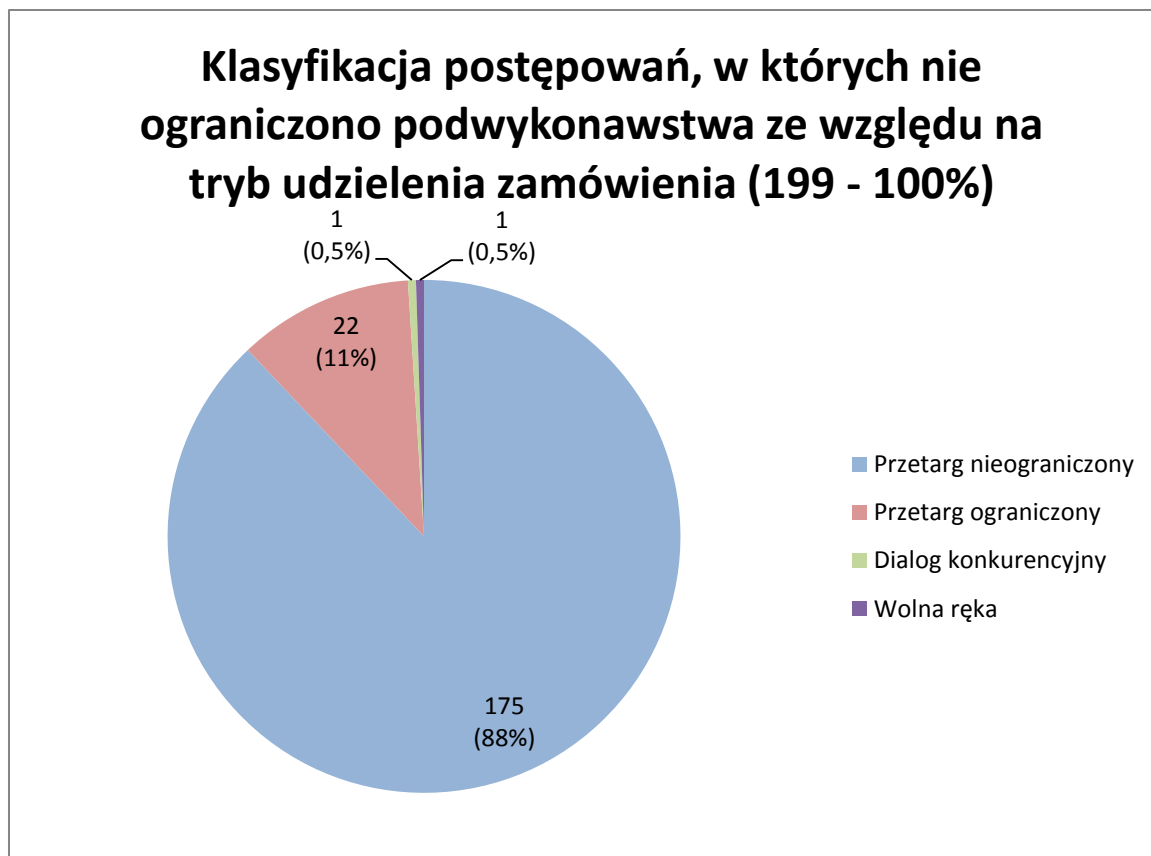
Rys. 6

W odniesieniu do 29 postępowań, w których ograniczono podwykonawstwo, w 25 przypadkach (86%) postępowanie prowadzone było w trybie przetargu nieograniczonego, zaś w 4 przypadkach (14%) – w trybie przetargu ograniczonego. [Rys. 7]

Rys. 7

W ramach postępowań, w których nie ograniczono podwykonawstwa, w 175 przypadkach (88%) postępowanie prowadzone było w trybie przetargu nieograniczonego, w 22 przypadkach (11%) – w trybie przetargu ograniczonego, w jednym przypadku (0,5%) – w trybie dialogu konkurencyjnego oraz również w jednym przypadku (0,5%) – w trybie z wolnej ręki. [Rys. 8]

Rys. 8

IV.2. Przykłady części zamówienia, których dotyczy ograniczenie podwykonawstwa.

Na podstawie przeprowadzonej powyżej analizy statystycznej dotyczącej rodzaju zamówienia, stwierdzono, iż zamawiający nie ograniczyli podwykonawstwa w żadnym postępowaniu, którego przedmiotem były dostawy, co oznacza, iż żaden z zamawiających nie skorzystał z regulacji art. 36a ust. 2 pkt 2 ustawy Pzp. Tym samym, w każdym z przypadków ograniczenia podwykonawstwa, związane było ono z zastrzeżeniem kluczowych części zamówienia na roboty budowlane lub usługi, zgodnie z art. 36a ust. 2 pkt 1 ustawy Pzp.

W odniesieniu do postępowań, w których przedmiot zamówienia stanowiły roboty budowlane, stwierdzono, iż zamawiający zastrzegli do osobistego wykonania m.in. następujące części zamówienia:

W przypadku zamówień, których przedmiot dotyczy robót budowlanych drogowych:

- wykonanie nawierzchni bitumicznej, łącznie z wytworzeniem i wbudowaniem nawierzchni powyżej gruntu rodzimego;
- wykonanie nawierzchni bitumicznej, łącznie z wytworzeniem i wbudowaniem mieszanek bitumicznych oraz pozostałe warstwy konstrukcji nawierzchni powyżej gruntu rodzimego lub nasypowego;
- budowa obiektów inżynierskich;
- roboty ziemne niezbędne do wykonania korpusu drogi głównej z wyłączeniem dostaw materiałów i usług oraz wyłączeniem wykonania wzmocnień podłoża i nasypu drogowego w obrębie połączenia z obiektami mostowymi;
- roboty drogowe w zakresie podbudowy i robót nawierzchniowych;
- roboty mostowe w zakresie robót betonowych, z wyłączeniem robót palowych i Innych specjalistycznych technik posadowienia pośredniego oraz wykonania prefabrykatów konstrukcyjnych (betonowych, stalowych, kompozytowych) oraz z wyłączeniem robót wykończeniowych;
- roboty polegające na ułożeniu nawierzchni asfaltowej.

W przypadku zamówień, których przedmiot dotyczy robót budowlanych kolejowych:

- roboty budowlano-montażowe w zakresie urządzeń automatyki kolejowej, urządzeń telekomunikacyjnych, uruchomienia przejazdów;
- zabudowa stacyjnych urządzeń SRK oraz urządzeń LCS;
- roboty z zakresu przygotowania oprogramowania i jego instalacji w elementach systemu ERTMS/ETCS oraz uruchomienia i testów systemu ERTM/ETCS;
- roboty torowo-podtorzowe z odwodnieniem;

- roboty z zakresu wykonania nawierzchni torowej;
- montaż słupów, naciągów przewodów oraz regulacji zwisów na dwóch odcinkach.

W przypadku innego typu zamówień na roboty budowlane:

- renowacja kanałów deszczowych metodą SIPP lub KMP w zakresie wykonania (montażu) nowej wykładziny kanałów w wybranych technologiach – zamówienie na *budowę i przebudowę kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych*;
- posadowienie, montaż i spawanie rurociągów ciepłowniczych – zamówienie na *wykonanie robót budowlanych w zakresie: przebudowy magistrali sieci ciepłowniczej*.

W przypadku zamówień, których przedmiotem były usługi:

- wykonywanie zamówienia w zakresie objętym funkcją Kierownika Projektu i Zastępcy Kierownika Projektu oraz Usług Gwarancyjnych, m.in. definiowanie, zlecenie i rozliczanie zadań podległych pracowników, współtworzenie i monitorowanie harmonogramów prac, wsparcie w zarządzaniu zagadnieniami i zmianami.

IV.3. Naruszenia dotyczące art. 36a ust. 2 ustawy Pzp wykazane w kontroli uprzedniej.

Spośród postępowań objętych analizą, w ramach kontroli uprzedniej wykazano naruszenie przepisu art. 36a ust. 2 ustawy Pzp w jednym postępowaniu.

Zgodnie z ustaleniami w zakresie stanu faktycznego dotyczącego ww. postępowania, zamawiający wskazał w SIWZ, iż „dopuszcza możliwość realizacji niniejszego zamówienia przy udziale podwykonawców, wykonawca nie może jednak podzlecić całości zadań i obowiązków wynikających z Kontraktu”. Jednocześnie, w Warunkach Szczególnych Kontraktu (Podwykonawcy) zamawiający wskazał: „Wykonawca nie podzleci całości robót”.

Mając na uwadze ustalony stan faktyczny, z uwzględnieniem wyjaśnień zamawiającego, w informacji o wyniku kontroli wskazano:

W przedmiotowej sprawie zamawiający nie dopuścił, aby całość robót została wykonana przez podwykonawców i jednocześnie nie zastrzegł obowiązku osobistego wykonania przez wykonawcę żadnej z kluczowych części zamówienia. Innymi słowy, zamawiający nie dopuścił zlecenia całości robót podwykonawcy, lecz było mu obojętne, którą ich część wykonawca zleci do podwykonania, o ile tylko jakąś część (jakąkolwiek) wykonawca wykona samodzielnie. Takie jednak rozwiązanie świadczy o tym, że żadna część robót nie była kluczowa, skoro zamawiający dopuścił podzlecenie którejkolwiek części.

Wobec powyższego należy uznać, że zamawiający faktycznie ograniczył udział podwykonawców w realizacji zamówienia, przez co dopuścił się naruszenia art. 36a ust. 1 i 2 ustawy Pzp. Skoro bowiem ustawodawca wskazał na możliwość żądania osobistego świadczenia tylko kluczowej części przedmiotu zamówienia, brak jest podstaw, aby przyjąć, iż zamawiający jest uprawniony do wyłączenia podwykonawstwa w odniesieniu do części, która nie była kluczowa. Byłoby to sprzeczne z generalną zasadą, określoną w art. 36a ust. 1 ustawy Pzp, zgodnie z którą wykonawca może powierzyć wykonanie części zamówienia podwykonawcy, co oznacza, że co do zasady każda z części zamówienia (o ile nie jest kluczowa) może być powierzona do wykonania przez podwykonawcę.

Powyższe naruszenie nie miało wpływu na wynik postępowania.

V. Wnioski i podsumowanie.

1. Wśród 228 postępowań poddanych analizie, jedynie w 29 z nich zamawiający ograniczyli podwykonawstwo zgodnie z treścią art. 36a ust. 2 ustawy Pzp (13%), zaś w 199 postępowaniach takie ograniczenie nie zostało przewidziane, co stanowi zdecydowaną większość postępowań (87%);
2. Wśród postępowań, w których ograniczono podwykonawstwo, odsetek zamówień, których przedmiot stanowią roboty budowlane (97%), jest wyższy aniżeli wśród postępowań, w których nie ograniczono podwykonawstwa (75%), jak i wśród wszystkich postępowań ogółem (78%);
3. Wśród postępowań, w których ograniczono podwykonawstwo, odsetek zamówień, których przedmiot stanowią usługi (3%) jest niższy aniżeli wśród postępowań, w których nie ograniczono podwykonawstwa (8%), jak i wśród wszystkich postępowań ogółem (8%);
4. Wśród postępowań, w których ograniczono podwykonawstwo, w żadnym przypadku przedmiot zamówienia nie dotyczył dostaw, podczas gdy wśród postępowań, w których nie ograniczono podwykonawstwa dostawy były przedmiotem zamówienia w 33 przypadkach (17%);
5. Największy odsetek postępowań, w których wprowadzono ograniczenie podwykonawstwa występuje wśród postępowań, w których przedmiotem zamówienia były roboty budowlane (16%), natomiast wśród postępowań, w których przedmiotem zamówienia były usługi, postępowania z ograniczeniem podwykonawstwa stanowią 6%. Z kolei brak jest postępowań z ograniczeniem podwykonawstwa wśród postępowań, w których przedmiotem zamówienia były dostawy;
6. W zakresie trybu postępowania, brak jest znaczących różnic pomiędzy strukturą postępowań, w których ograniczono podwykonawstwo i postępowań, w których nie ograniczono podwykonawstwa. W pierwszym przypadku, postępowania w trybie przetargu nieograniczonego stanowiły 86% całości, zaś postępowania w trybie przetargu ograniczonego – 14%. W drugim przypadku, postępowania w trybie przetargu nieograniczonego stanowiły 88% całości, zaś postępowania w trybie przetargu ograniczonego – 11%, ponadto łącznie 1% stanowiły postępowania w trybach dialogu konkurencyjnego oraz wolnej ręki;
7. Ze względu na brak postępowań z ograniczeniem podwykonawstwa, w których przedmiot zamówienia stanowiły dostawy, zamawiający w żadnym przypadku nie zastrzegli obowiązku osobistego wykonania przez wykonawcę prac związanych z rozmieszczeniem i instalacją, w ramach zamówienia na dostawy;

8. W analizowanych postępowaniach, kluczowe części zamówienia na roboty budowlane lub usługi zastrzeżone do osobistego wykonania przez wykonawców były ściśle związane z zakresem przedmiotowym danego zamówienia i miały zwykle specjalistyczny charakter;
9. Naruszenie art. 36a ust. 2 ustawy Pzp zostało wykazane zaledwie w jednym spośród 228 postępowań poddanych analizie.

Na podstawie powyższego możliwe jest stwierdzenie, iż instytucja ograniczenia podwykonawstwa nie jest często wykorzystywana przez zamawiających w postępowaniach o dużej wartości, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, gdyż jedynie w mniej więcej co ósmym postępowaniu zamawiający zdecydowali się na zastosowanie przepisu art. 36a ust. 2 ustawy Pzp. Ponadto należy wskazać, iż w zdecydowanej większości przypadków ograniczenie podwykonawstwa dotyczyło zamówień na roboty budowlane, co może być konsekwencją występowania szczególnie wysokiego poziomu skomplikowania prac, które wymagają osobistego doświadczenia i wiedzy wykonawcy. Jednocześnie znamieny jest fakt niezastosowania instytucji ograniczenia podwykonawstwa w żadnym postępowaniu, w którym przedmiot zamówienia obejmował dostawy, mimo iż stanowiły one około 1/7 w całości przeanalizowanych postępowań, co może być skutkiem dość wąskiego zakresu prac, jakie mogą zostać zastrzeżone do osobistego wykonania przez wykonawcę zgodnie z treścią art. 36a ust. 2 pkt 2 ustawy Pzp.

Ponadto należy podkreślić, iż w odniesieniu do kluczowych części zamówienia na roboty budowlane lub usługi, zastrzeżonych zgodnie z art. 36a ust. 2 pkt 1 ustawy Pzp, zakres prac był zazwyczaj zróżnicowany i determinowany charakterem danego zamówienia. Były to zasadniczo prace specjalistyczne, mające podstawowe znaczenie dla prawidłowej realizacji przedmiotu zamówienia.

Wyniki przeprowadzonej analizy wskazały także, iż naruszenia dotyczące art. 36a ust. 2 ustawy Pzp w grupie postępowań składającej się na próbę statystyczną występują bardzo rzadko. Tym samym uznać należy, iż co do zasady zamawiający prawidłowo stosują instytucję ograniczenia podwykonawstwa.